

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سیاست گذاری و

موارد مرتبط با کشاورزی در سیاست های کلی ابلاغی

مقام معظم رهبری (مد ظله العالی)

تهیه و تدوین:

مجتبی پالوج

زمستان ۱۳۹۹

سرشناسه	: پالوج، مجتبی، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور	: Palouj, Mojtaba سیاست‌گذاری و موارد مرتبط با کشاورزی در سیاست‌های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری/ تهیه و تدوین مجتبی پالوج؛ ویراستار: منیره روحی.
مشخصات نشر	: تهران: مؤسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی، ۱۴۰۰
مشخصات ظاهری	: ۸۹ ص. .:
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
شابک	: 978-600-494-023-8
موضوع	: خامنه‌ای، سیدعلی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ - -- دیدگاه درباره کشاورزی و دولت
موضوع	: Khamene'i, Sayyed Ali, Leader of IRI -- Views on agriculture and state
موضوع	: کشاورزی و دولت - ایران
موضوع	: Agriculture and state - Iran
موضوع	: کشاورزی -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: Agricultural laws and legislation - Iran
شناسه افزوده	: مؤسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی
رده‌بندی کنگره	: DSR ۶۹۲
رده‌بندی دیویی	: ۸۸۹/۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۶۱۲۱۹۳

عنوان: سیاست‌گذاری و موارد مرتبط با کشاورزی در سیاست‌های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری

تهیه و تدوین: مجتبی پالوج

ویراستار: منیره روحی

کارشناس نشر: فرزانه علایی

صفحه‌آرایی: ابراهیم حبیبی سیاه‌پوش

طراح روی جلد: رمضانعلی ذبیحی افروز

نوبت چاپ: ۱۴۰۰

شمارگان: ۵۰۰

قیمت: ۹۴۰۰۰۰ ریال

شابک: 978-600-494-023-8

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: اسرار علم

ناشر: مؤسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

نشانی: بلوار کریمخان زند، انتهای خیابان شهید عضدی (آبان) جنوبی، خیابان رودسر، پلاک ۵

تلفن: ۴۲۹۱۶۰۰۰ نمابر: ۸۸۸۹۶۶۶۰

نظرات مطرح شده در این اثر لزوماً بیانگر دیدگاه وزارت جهاد کشاورزی و این موسسه نمی باشد.

با کمال سپاس، این مؤسسه پذیرای کلیه نظرات، پیشنهادات و انتقادات ارزشمند خوانندگان این اثر می‌باشد.

Website: www.agri-peri.ac.ir
E-mail: aperi@agri-peri.ac.ir
ISBN: 978-600-494-023-8

سیاست به مفهوم قواعدی اساسی و اصول راهنمای تصمیم‌گیری حکومت‌ها و تدبیر امور کشور، عملی خلاف‌قانونه و اقدامی هدم‌مند می‌باشد که جهت تحقق اهداف یا تأمین منافع عمومی و مصالح جامعه و یا حل مشکل وضع می‌شود. سیاست‌گذاری نوعی آگاهی و انتخاب هوشمندانه است. به منظور آشنایی بیشتر با تعاریف، مفاهیم، مبانی فلسفی و ویژگی‌های سیاست و مدل‌های سیاست‌گذاری و از سویی با عنایت به اهمیت و جایگاه سیاست‌های کلی و نقشی که در سلسله مراتبی سیاست‌گذاری دارد و از نظر موضوعی بسیار فراگیر و جنبه‌ی تعیین‌کنندگی بالایی برای سایر سیاست‌ها و نقش راهنما برای آنها دارد این کتاب تدوین شد. بررسی تطبیقی الگوهای مختلف سیاست‌گذاری، فرآیند و مسیر دسترسی به متغیرهای مؤثر بر الگوی مفهومی تدوین سیاست‌های کلی نکته حایز اهمیتی است که به عملیاتی شدن آن کمک می‌کند. در این کتاب با یادآوری اصل یکصد و دهم قانون اساسی، ساختار نهادی سیاست‌های کلی به‌طور مختصر تبیین شده و سیاست‌های کلی مرتبط با کشاورزی اعم از سیاست‌های کلی برنامه‌ای و سیاست‌های کلی موضوعی به‌ترتیب سال ابلاغ ذکر شده‌است. سیاست‌های کلی، تعیین‌کننده خطوط اصلی و پشتوانه اقدامات دولت و وسیله‌ای برای تعیین اولویت‌ها می‌باشند و از این منظر مرور و یادآوری سیاست‌های کلی برای تحقق اهداف مصرح در آنها با توجه به جایگاه این سیاست‌ها حایز اهمیت است. فرصت را مغتنم شمرده و از جناب آقای دکتر مجتبی پالوج عضو هیات علمی محترم مؤسسه برای تدوین این کتاب و همچنین سرکار خانم‌ها فرزانه علایی و منیره روحی که در نشر و ویراستاری و جناب آقای ابراهیم حبیبی سیاهپوش که در صفحه آرایی کتاب زحمت کشیدند تشکر و قدردانی می‌نمایم.

علی کیانی‌راد

رئیس مؤسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی،

اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

زمستان ۱۳۹۹

خلاصه مدیریتی.....	خ
فصل اول: کلیات و آشنایی با سیاست	۱
تعاریف صاحب‌نظران از سیاست.....	۵
سیاست‌های کلی.....	۱۱
سیاست عمومی.....	۱۵
سیاست اجرایی.....	۱۵
برنامه.....	۱۵
شبکه‌های سیاست‌گذاری.....	۱۶
نظام سیاست‌گذاری.....	۱۶
ویژگی‌ها و مبانی فلسفی سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران.....	۱۶
قانون اساسی و سیاست‌های کلی.....	۲۲
بررسی تطبیقی الگوهای مختلف سیاست‌گذاری.....	۲۳
فرآیند و مسیر دسترسی به متغیرهای مؤثر بر سیاست.....	۲۹
الگوی مفهومی تدوین سیاست‌های کلی.....	۳۰
فصل دوم: ساختار نهادی سیاست‌های کلی	۳۱
قانون اساسی جمهوری اسلامی.....	۳۳
اصل یکصد و دهم، وظایف و اختیارات رهبر.....	۳۳
آیین‌نامه داخلی مجمع تشخیص مصلحت نظام.....	۳۳
مقررات نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام، مصوب مقام معظم رهبری.....	۳۶
فصل سوم: سیاست‌های کلی مرتبط با کشاورزی	۴۱
سیاست‌های کلی برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ۱۳۷۸/۳/۱.....	۴۳
سیاست‌های کلی امنیت اقتصادی ۱۳۷۹/۱۱/۳.....	۴۳
سیاست‌های کلی انرژی ۱۳۷۹/۱۱/۳.....	۴۳
سیاست‌های کلی منابع طبیعی ۱۳۷۹/۱۱/۳.....	۴۴
سیاست‌های کلی منابع آب ۱۳۷۹/۱۱/۳.....	۴۴
سیاست‌های کلی فضایی ۱۳۸۱/۷/۲۸.....	۴۵
چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هـ.ش ۱۳۸۲/۸/۱۴.....	۴۵

سیاست‌های کلی برنامه چهارم توسعه ج.ا.ا. ۱۳۸۲/۹/۱۱.....	۴۵
سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی ج.ا.ا. ۱۳۸۴/۳/۱.....	۴۷
سیاست‌های کلی پیشگیری و کاهش خطرات ناشی از سوانح طبیعی و حوادث غیرمترقبه ۱۳۸۴/۷/۲۵.....	۴۸
سیاست‌های کلی قضایی پنج ساله ۱۳۸۸/۹/۱.....	۵۰
سیاست‌های کلی نظام اداری ۱۳۸۹/۱/۱۶.....	۵۰
سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف ۱۳۸۹/۴/۱۴.....	۵۱
سیاست‌های کلی پدافند غیرعامل ۱۳۸۹/۱۱/۲۶.....	۵۲
سیاست‌های کلی تشویق سرمایه‌گذاری ۱۳۸۹/۱۱/۲۶.....	۵۲
سیاست‌های کلی شهرسازی ۱۳۸۹/۱۱/۲۶.....	۵۲
سیاست‌های کلی مسکن ۱۳۸۹/۱۱/۲۶.....	۵۳
سیاست‌های کلی اشتغال ۱۳۹۰/۴/۲۸.....	۵۳
سیاست‌های کلی آمایش سرزمین ۱۳۹۰/۹/۲۱.....	۵۴
سیاست‌های کلی خودکفایی دفاعی و امنیتی ۱۳۹۱/۹/۲۹.....	۵۷
سیاست‌های کلی کشاورزی ۱۳۹۱/۹/۲۹.....	۵۷
سیاست‌های کلی صنعت ۱۳۹۱/۹/۲۹.....	۵۸
سیاست‌های کلی تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی ۱۳۹۱/۱۱/۱۹.....	۵۹
سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی ۱۳۹۲/۱۱/۲۸.....	۶۰
مقررات نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام ۱۳۹۲/۱۲/۲۴.....	۶۰
سیاست‌های کلی سلامت ۱۳۹۳/۱/۱۸.....	۶۱
سیاست‌های کلی جمعیت ۱۳۹۲/۲/۳۰.....	۶۱
سیاست‌های کلی علم و فناوری ۱۳۹۲/۶/۲۹.....	۶۱
سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه ۱۳۹۴/۸/۹.....	۶۲
سیاست‌های کلی محیط زیست ۱۳۹۴/۸/۹.....	۶۳
پیوست: سیاست‌های کلی کشاورزی و تعریف واژگان مندرج در آن.....	۶۵

نظر به اهمیت و جایگاه سیاست‌های کلی و نقشی که در سلسله مراتبی سیاست‌گذاری دارند، و از سویی با عنایت به ابلاغ سیاست‌های کلی در حوزه‌های مختلف، این کتاب در صدد است از سیاست‌های کلی موضوعی و برنامه‌ای، محورهایی که ارتباط مستقیم یا بیشتر با کشاورزی دارد را احصا و فهرست نماید. البته کشاورزی به دلیل ماهیت اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و امنیتی بودن تحت تأثیر اغلب سیاست‌های کلی ابلاغی قرار می‌گیرد.

این گزارش در سه فصل و یک پیوست تنظیم شده است که در فصل اول برای آشنایی با سیاست، کلیاتی مستند به مراجع علمی ارائه شد. تعاریف و مفاهیم سیاست و سیاست‌گذاری، ویژگی‌ها و مبانی فلسفی سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران، قانون اساسی و سیاست‌های کلی، بررسی تطبیقی الگوهای مختلف سیاست‌گذاری، فرآیند و مسیر دسترسی به متغیرهای مؤثر بر سیاست الگوی مفهومی تدوین سیاست‌های کلی ذکر شد. انواع مدل‌ها همچون: نهادی، فرآیندی، نظریه نخبگان، نظریه گروه، تعقل گرایی (خردگرایی)، تغییرات تدریجی (فرایندگی)، نظریه بازی، انتخاب عمومی، سیستم‌ها و تصمیم‌گیری اجتماعی به‌صورت تطبیقی تبیین و مقایسه شدند.

فصل دوم: ساختار نهادی سیاست‌های کلی را به‌طور مختصر تبیین نموده و با یادآوری اصل یکصد و دهم قانون اساسی، آیین‌نامه داخلی مجمع تشخیص مصلحت نظام، مقررات نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام و مصوب مقام معظم رهبری ذکر شد.

فصل سوم: سیاست‌های کلی مرتبط با کشاورزی اعم از سیاست‌های کلی برنامه‌ای موسوم به سیاست‌های برنامه‌های پنج‌ساله و سیاست‌های کلی موضوعی به‌ترتیب سال ابلاغ ذکر شده است.

مهم‌ترین و مرتبط‌ترین سیاست‌های کلی موضوعی مرتبط با کشاورزی؛ سیاست‌های کلی، کشاورزی، منابع طبیعی، محیط زیست، اقتصاد مقاومتی و آمایش سرزمین می‌باشد.